

СЕРГІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ КНИШ,

кандидат юридичних наук, доцент,

Рівненський інститут Київського університету права НАН України,

кафедра загальнотеоретичних правових дисциплін;

 <https://orcid.org/0000-0002-0717-1430>,

e-mail: s.knush@gmail.com

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Розглянуто основи юридичної відповідальності за скоєння правопорушень у сфері охорони здоров'я в Україні. Охарактеризовано підстави цивільної, адміністративної та кримінальної відповідальності за правопорушення у сфері охорони здоров'я в Україні. Шляхом аналізу статистичних даних притягнення до юридичної відповідальності медичних та фармацевтичних працівників в Україні у 2013–2017 роки встановлено, що справи, де вони виступають суб'єктами правопорушень, за ступенем складності визнаються найбільш складними, оскільки потребують з'ясування спеціальних питань медичного характеру.

Ключові слова: *відповідальність, юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я, правопорушення, охорона здоров'я, медичний працівник, фармацевтичний працівник.*

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

Відповідно до положень Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю (ст. 3 Конституції). Кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Охорона здоров'я забезпечується державним фінансуванням відповідних соціально-економічних, медико-санітарних і оздоровчо-профілактичних програм. При цьому держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування. У державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно (ст. 49 Конституції)¹.

Однак сучасний стан медико-демографічної ситуації в Україні залишається складним. За даними Державної служби статистики України, за першу половину 2018 року чисельність населення в Україні скоротилася на 122,5 тис. осіб. Так, на 1 липня 2018 року в нашій країні проживало 42 млн 263,9 тис. громадян, коли станом на 1 вересня 2017 року чисельність населення в Україні становила 42 млн 444,9 тис. осіб. Слід констатувати, що стан здоров'я населення в Україні є незадовільним. Так, кількість померлих істотно перевищує кількість народжених: на 100 померлих –

тільки 55 народжених. Наприклад, ще рік тому Україна була третьою в Європі за кількістю хворих на кір. Серед країн, які постраждали від кору найбільше, були Румунія з 5562-ма випадками захворювання, Італія з 5006-ма випадками і Україна з 4767-ма випадками. За половину 2018 року в нашій країні вже захворіло 23 тис. чоловік, що в шість разів більше, ніж за весь минулий рік [1].

Слід констатувати, що сучасна система охорони здоров'я в Україні є незадовільною, оскільки не забезпечує надання доступних та якісних медичних послуг, що негативно відбивається, насамперед, на незахищених, малозабезпечених верствах населення. Крім того, останнім часом спостерігаються такі негативні явища, як: продаж в аптеках фальсифікованих, неякісних лікарських препаратів; байдужість та грубе ставлення медичного персоналу до пацієнтів, що іноді призводить до лікарського недбалства та халатності. Звичайно, цим негативним явищам є певні пояснення: значне навантаження на медичний персонал, низький рівень заробітної плати, недостатнє державне фінансування тощо. Втім це не є виправданням, адже кожен медичний чи фармацевтичний працівник несе самостійну цивільну, а іноді й адміністративну чи кримінальну відповідальність за свої дії чи бездіяльність. Тому питання юридичної відповідальності у сфері охорони здоров'я сьогодні є актуальним і суспільно значущим.

¹ Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.

Стан дослідження проблеми

Дослідженню різних аспектів юридичної відповідальності у галузі охорони здоров'я населення в Україні присвячені праці О. С. Щукіна («Правовий статус медичних працівників за трудовим законодавством України», 2005 р.), П. Й. Кузьмінського («Відповідальність у медичній діяльності», 2011 р.), С. Б. Булеци («Цивільні правовідносини, що виникають у сфері здійснення медичної діяльності: теоретичні та практичні проблеми», 2016 р.), І. Я. Сенюти («Цивільно-правова відповідальність у сфері надання медичної допомоги», 2018 р.) та інших вітчизняних учених, здобутки яких дозволили сформулювати низку авторських висновків та пропозицій, що мають науково-практичне значення у досліджуваній сфері.

Однак з урахуванням змін у чинному законодавстві України питання юридичної відповідальності за правопорушення у сфері охорони здоров'я в Україні останнім часом не досліджувалося. У зв'язку з цим вважаємо, що ця тема потребує подальшого поглибленого розроблення та висвітлення.

Мета і завдання дослідження

Метою цієї статті є дослідження юридичної відповідальності за правопорушення у сфері охорони здоров'я в Україні. Мета конкретизується в таких завданнях:

- розглянути основи юридичної відповідальності за скоєння правопорушень у сфері охорони здоров'я в Україні;
- проаналізувати підстави цивільної відповідальності за правопорушення у сфері охорони здоров'я в Україні;
- розкрити зміст адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері охорони здоров'я в Україні;
- окреслити сутність та особливості кримінальної відповідальності за правопорушення у сфері охорони здоров'я в Україні.

Наукова новизна дослідження

Розглянуто основні види юридичної відповідальності за правопорушення у сфері охорони здоров'я в Україні; розкрито підстави та проаналізовано зміст цивільної, адміністративної та кримінальної відповідальності за правопорушення у сфері охорони здоров'я в Україні. Зазначено, що справи, де суб'єктами виступають медичні та фармацевтичні працівники, за ступенем складності визнаються найбільш складними, оскільки потребують з'ясування спеціальних питань медичного характеру.

Виклад основного матеріалу

Як зазначає П. Й. Кузьмінський, високий ступінь відповідальності, що покладається на медичного працівника, в основному пов'язаний з думкою про те, що він як би отримує у свої руки найбільш значиму суспільну цінність – життя і здоров'я людини, причому людини у більшості випадків людини хворої, тобто такої, що вже знаходиться у небезпеці. Останнє часто пов'язано з недотриманням індивідуумом здорового способу життя і безвідповідальною поведінкою відносно свого здоров'я. У той же час, сповідуючи довіру до медичних працівників, суспільство намагається встановити жорсткий контроль за їх діяльністю, у тому числі шляхом використання механізмів юридичної відповідальності» [2].

Правові основи юридичної відповідальності за правопорушення у сфері охорони здоров'я в Україні визначені Законом України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»¹ (далі – Основи). Так, відповідно до ст. 80 Основ особи, винні у порушенні законодавства про охорону здоров'я, несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно із законодавством. При цьому слід враховувати положення ч. 3 ст. 34 Основ, відповідно до якої лікар не несе відповідальності за здоров'я хворого у разі відмови останнього від медичних приписів або порушення пацієнтом встановленого для нього режиму².

Вважається, що суб'єктами відповідальності за правопорушення у сфері охорони здоров'я є медичні та фармацевтичні працівники всіх рівнів. Медичний працівник – це лікар або фельдшер (медична сестра) закладу охорони здоров'я (абз. 3 п. 2 Порядку організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі)³. Більш широке визначення цього поняття надано О. С. Щукіним: «Під медичним працівником треба розуміти фізичну особу (громадянина України або іноземця), яка здобула вищу, середню медичну або фармацевтичну освіту та пройшла подальшу спеціальну підготовку або перепідготовку, відповідає єдиним кваліфікаційним вимогам, що підтверджується чинними документами (сертифікатом

¹ Основи законодавства України про охорону здоров'я: закон України від 19.11.1992 № 2801-ХІІ.

² Там само.

³ Про затвердження Порядку організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі: наказ М-ва юстиції України та МОЗ України від 15.08.2014 № 1348/5/572.

спеціаліста), прийняла на себе етичні зобов'язання знати і виконувати вимоги медичної деонтології та уклала трудовий договір з ліцензованою медичною установою на здійснення медичної діяльності. До медичних працівників автор відносить лікарів, фармацевтів, провізорів і середній медичний персонал та відзначає, що особа наділяється статусом медичного працівника, якщо вона фактично виконує професійні обов'язки за відповідною медичною спеціальністю» [3, с. 12].

Медична діяльність являє собою регламентовану Основами законодавства України про охорону здоров'я, іншими актами законодавства з питань охорони здоров'я, нормативно-правовими актами Міністерства охорони здоров'я України діяльність з надання громадянам лікувально-профілактичної допомоги¹. Щодо визначення поняття юридичної відповідальності медичного працівника можна погодитися з думкою авторів підручника з медичного права за редакцією С. Г. Стеценка, які визначають її як застосування до особи, що вчинила правопорушення при виконанні професійних обов'язків у сфері медичної діяльності, заходів державного примусу, передбачених правовими нормами, які супроводжуються необхідністю для винного зазнати певних втрат особистого, організаційного або майнового характеру [4, с. 254].

Отже, як зазначалося вище, особи, винні у порушенні законодавства про охорону здоров'я, можуть нести цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно із законодавством.

Цивільно-правовою відповідальністю у сфері надання медичної допомоги є застосування до порушника або до особи, яка за законом несе відповідальність за його дії чи бездіяльність, заходів примусу, які визначені законом або договором і полягають у покладенні на нього додаткових обов'язків цивільно-правового характеру за вчинення ним протиправних дій або бездіяльності під час надання медичної допомоги [5, с. 12].

Враховуючи специфіку відносин, які виникають у сфері здійснення медичної діяльності, можна визначити, що в разі, коли пацієнт звертається до закладу охорони здоров'я, виникають три форми цивільних правовідносин: 1) між лікарем і пацієнтом; 2) між закладом охорони здоров'я і пацієнтом; 3) між ліка-

рем і закладом охорони здоров'я [6, с. 169]. Відповідно до ч. 1 ст. 1 Цивільного кодексу України² (далі – ЦК України) цивільним законодавством регулюються особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників. До особистих немайнових благ громадян, які безпосередньо пов'язані з медичною діяльністю, належать, перш за все, життя і здоров'я. З цієї причини МОН України стверджує і ми з цим погоджуємося, що цивільно-правова відповідальність – це своєрідний засіб забезпечення захисту особистих немайнових прав (життя і здоров'я) пацієнтів при наданні медичної допомоги. МОН зазначає, що більшість медичних працівників здійснює свою професійну діяльність, перебуваючи у трудових відносинах із закладами охорони здоров'я. Згідно з ч. 1 ст. 1172 ЦК України, юридична або фізична особа відшкодовує шкоду, завдану їхнім працівником під час виконання ним своїх трудових (службових) обов'язків. При цьому переважна більшість позовів, що пред'являються пацієнтами до закладів охорони здоров'я (у тому числі до фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, що займаються медичною практикою), є позовами про відшкодування матеріальної та моральної шкоди, завданої ушкодженням здоров'я, спричиненого медичною допомогою неналежної якості. Відшкодування такої шкоди здійснюється відповідно до положень гл. 82 ЦК України. Підтримаємо також позицію МОН про те, що «обов'язковою умовою відповідальності за заподіяння шкоди є причинний зв'язок між протиправною поведінкою і заподіяною шкодою. Наприклад, якщо шкода не є наслідком протиправної поведінки заподіювача шкоди, а сталася з інших причин (через недотримання пацієнтом медичних рекомендацій чи внаслідок індивідуальних особливостей організму пацієнта), у заподіювача шкоди не виникатиме обов'язку відшкодувати шкоду. Для настання цивільно-правової відповідальності за шкоду здоров'ю необхідно, щоб така шкода була спричинена з вини заподіювача шкоди. Вина медичних працівників, як правило, виступає у формі необережності. Для звільнення від обов'язку відшкодувати шкоду здоров'ю заподіювач шкоди повинен довести, що вона сталася не з його вини. Враховуючи наведене, знання керівниками закладів охорони здоров'я

¹ Про надання спеціального дозволу на медичну діяльність у галузі народної і нетрадиційної медицини : наказ МОЗ України від 10.08.2000 № 195.

² Цивільний кодекс України : закон України від 16.01.2003 № 435-IV.

та їхніми працівниками чинного законодавства щодо відповідальності медичних працівників і вжиття заходів щодо забезпечення його дотримання є запорукою нормальної роботи закладів охорони здоров'я»¹.

Адміністративна відповідальність – це специфічне реагування держави на адміністративне правопорушення, що полягає в застосуванні уповноваженим органом або посадовою особою передбаченого законом стягнення до суб'єкта правопорушення [7, с.289]. Вона є різновидом юридичної відповідальності, яка настає за правопорушення, передбачені Кодексом України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). Так, відповідно до ст. 9 КУпАП адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність. Адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені КУпАП, настає, якщо ці порушення за своїм характером не тягнуть за собою відповідно до закону кримінальної відповідальності².

До адміністративних правопорушень у галузі охорони здоров'я населення належать, зокрема: порушення санітарних норм (ст. 42 КУпАП); продаж лікарських засобів без рецепта у заборонених законодавством випадках (ст. 42-4 КУпАП); порушення встановленого порядку взяття, переробки, зберігання, реалізації і застосування донорської крові та (або) її компонентів і препаратів (ст. 45-1 КУпАП); порушення встановлених законодавством вимог щодо заняття народною медициною (цілительством) (ст. 46-2 КУпАП).

Також у сфері охорони здоров'я можуть вчинятися й інші адміністративні правопорушення, наприклад щодо якості виробництва медичних препаратів, які, у свою чергу, передбачені гл. 13 КУпАП «Адміністративні правопорушення в галузі стандартизації, якості продукції, метрології та сертифікації»: введення в обіг або реалізація продукції, яка не відповідає вимогам стандартів (ст. 167 КУпАП); виконання робіт, надання послуг громадянам-споживачам, що не відповідають вимогам стандартів, норм і правил (ст. 168-1 КУпАП); випуск у

продаж продукції з порушенням вимог щодо медичних попереджень споживачів тютюнових виробів (ст. 168-2 КУпАП) тощо.

Кримінальна відповідальність є найбільш суворим видом юридичної відповідальності медичних та фармацевтичних працівників за правопорушення, що вчиняються ними під час здійснення професійної діяльності. Згідно з ч. 1 ст. 2 Кримінального кодексу України³ (далі – КК України) підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого КК України. Медичні працівники відповідають за вчинення злочинів на загальних засадах, до того ж у КК України є склади злочинів, які належать саме до професійної діяльності лікарів. «Злочини, що вчиняються медичними працівниками у зв'язку зі здійсненням ними професійної діяльності, умовно можна поділити на такі: злочини проти життя і здоров'я особи (пацієнта); злочини проти прав особи (пацієнта); злочини у сфері господарської діяльності з медичної практики; злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів; інші злочини, вчинені медичними працівниками у зв'язку з їхньою професійною діяльністю»⁴.

До кримінальних злочинів у галузі охорони здоров'я населення належать, зокрема: неналежне виконання професійних обов'язків, що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби (ст. 131 КК України); розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби (ст. 132 КК України); незаконне проведення абортів або стерилізації (ст. 134 КК України) – у разі якщо медичний працівник не має спеціальної медичної освіти; незаконна лікувальна діяльність (ст. 138 КК України) – заняття лікувальною діяльністю без спеціального дозволу, здійснюване особою, яка не має належної медичної освіти; ненадання допомоги хворому медичним працівником (ст. 139 КК України); неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником (ст. 140 КК України); порушення прав пацієнта (ст. 141 КК України); незаконне проведення дослідів

¹ Відповідальність медичних працівників : лист М-ва юстиції України від 20.06.2011.

² Кодекс України про адміністративні правопорушення : закон УРСР від 07.12.1984 № 8073-Х.

³ Кримінальний кодекс України : закон України від 05.04.2001 № 2341-III.

⁴ Відповідальність медичних працівників : лист М-ва юстиції України від 20.06.2011.

над людиною (ст. 142 КК України); порушення встановленого законом порядку трансплантації анатомічних матеріалів (ст. 143 КК України); насильницьке донорство (ст. 144 КК України); незаконне розголошення лікарської таємниці (ст. 145 КК України)¹.

Як свідчать дані «Єдиних звітів про кримінальні правопорушення»², найбільш розповсюдженим правопорушенням серед медичних працівників України є діяння, передбачені ст. 140 КК України «Неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником». Так, за цією статтею КК України, протягом 2013–2017 рр. правоохоронними органами України було розпочав 2910 кримінальних проваджень. Із них 1417 (48,7 %) справ було закрито або за відсутністю складу злочину, або за відсутністю події злочину. До суду з обвинувальним актом було скеровано лише 21 справу, що становить від загальної кількості 0,7 %. Аналіз Єдиного державного реєстру судових рішень показав, що протягом останніх десяти років в українських судах різної інстанції було розглянуто 135 кримінальних проваджень, порушених проти медичних працівників за скоєння злочину з правовою кваліфікацією, передбаченою ст. 140 КК України (за [8]).

Дослідники наводять таку статистику: відповідно до лікарських спеціальностей встановлено наступну кількість кримінальних справ, у яких обвинувачення у вчиненні злочину було висунуто лікарям таких фахів: акушерам-гінекологам – 40 (29,6 %) справ, хірургам – 30 (22,2 %), терапевтам – 16 (11,9 %), анестезіологам – 14 (10,4 %), середньому медичному персоналу – 10 (7,4 %), лікарям бригад швидкої медичної допомоги – 6 (4,4 %), ортопедом-травматологам – 5 (3,7 %), стоматологам – 3 (2,2 %). Проти лікарів офтальмологів, онкологів, неврологів, психіатрів та нарколога судова справа було відкрито в одиничних випадках. Розглядаючи справи про притягнення до кримінальної відповідальності медичних працівників у зв'язку з неналежним виконанням ними власних професійних обов'язків, суди в Україні вину медичного працівника довели у 109 (80,8 %) випадках. Виправдувальні вироки були ухвалені судами у 8 (5,9 %) випадках, інші 18 (13,3 %) справ було повернуто на дорозслідування у зв'язку з суперечливістю зібраних на етапі досудового

слідства доказів або через недостатність встановлених фактичних даних у справі. У тих справах, коли вина підсудних осіб була доведена, суди ухвалювали рішення про звільнення медичних працівників від кримінальної відповідальності (у 80 (59,2 %) випадках) або про їх засудження (29 (21,5 %) випадків «лікарських справ»). Найчастіше за все медичні працівники, які були визнані винними у скоєнні професійного правопорушення, звільнялись рішенням суду від кримінальної відповідальності у зв'язку з амністією, що зафіксовано під час розгляду 42 (31,1 %) справ [8].

На наукових форумах також зазначалося: «медичні категорії справ за ступенем складності визнаються найбільш складними, адже специфіка медичної діяльності, необізнаність правників у ній не дозволяє юристам самотійно, не звертаючись за допомогою медиків, визначати ступінь вини медичних працівників. Одним із найскладніших завдань суду та правозахисників при розгляді цієї категорії справ є доведення суб'єктивної сторони злочинів та вини медичних працівників при обґрунтуванні цивільних позовів. Говорячи про невинуватість медичних працівників, суд має з'ясувати стався нещасний випадок чи лікарська помилка, а між тим невизначеність правників щодо даних категорій і відсутність цих понять в законодавстві дозволяє трактувати їх досить широко» [9, с. 121].

Висновки

У сфері охорони здоров'я в Україні медичні та фармацевтичні працівники несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно із чинним законодавством. Враховуючи статистичні дані притягнення медичних та фармацевтичних працівників до юридичної відповідальності в Україні, слід констатувати, що більшість випадків притягнення останніх до юридичної відповідальності є безпідставними. Справи, де суб'єктами виступають медичні та фармацевтичні працівники, за ступенем складності визнаються найбільш складними, що пояснюється, насамперед, необхідністю з'ясування спеціальних питань медичного характеру.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі спрямовані на вивчення питання модернізації державного управління у сфері охорони здоров'я в контексті європейської інтеграції.

¹ Кримінальний кодекс України.

² Сайт Генеральної прокуратури України, режим доступу: <https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html>.

Список бібліографічних посилань

1. Населення України в 2018 році: озвучено тривожні цифри // ZNAJ.UA : сайт. 23.08.2018. URL: <https://znaj.ua/society/naselennya-ukrayiny-v-2018-ozvucheno-tryvozni-cyfrы> (дата звернення: 18.12.2018).
2. Кузьмінський П. Й. Відповідальність у медичній діяльності. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2011. № 10. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=364> (дата звернення: 20.12.2018).
3. Шукін О. С. Правовий статус медичних працівників за трудовим законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. Одеса, 2005. 20 с.
4. Стеценко С. Г., Стеценко В. Ю., Сенюта І. Я. Медичне право України : підручник / за заг. ред. С. Г. Стеценка. Київ : Правова єдність, 2008. 507 с.
5. Сенюта І. Я. Цивільно-правова відповідальність у сфері надання медичної допомоги : метод. рек. для адвокатів. Харків : Фактор, 2018. 64 с.
6. Булеца С. Б. Особливості цивільної відповідальності в медицині. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2013. Вип 21, ч. II, т. 1. С. 168–171.
7. Колпаков В. К. Адміністративне право України : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 1999. 736 с.
8. Франчук В. В., Трач Росоловська С. В., Сельський П. Р., Миколенко А. З., Бондар П. Я. Аналіз остаточних судових рішень в Україні у випадках неналежного надання медичної допомоги. *Wiadomości lekarskie*. 2018. Tom LXXI, Nr 3, cz. II. P. 757–760. URL: <http://wl.medlist.org/2018/05/24/03b-2018-28/> (дата звернення: 22.10.2018).
9. Заварза Т. В. Специфіка юридичної відповідальності медичних працівників // Медичне право України: правовий статус пацієнтів в Україні та його законодавче забезпечення (генезис, розвиток, проблеми і перспективи вдосконалення) : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Львів, 17–18 квіт. 2008 р.). Львів : Медицина і право, 2008. С. 119–123. URL: http://medicallaw.org.ua/uploads/media/02_119_01.pdf (дата звернення: 20.12.2018).

Надійшла до редакції 22.12.2018

КНЫШ С. В. ЮРИДИЧЕСКАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА ПРАВОНАРУШЕНИЯ В СФЕРЕ ОХРАНЫ ЗДОРОВЬЯ В УКРАИНЕ

Рассмотрены основы юридической ответственности за совершение правонарушений в сфере здравоохранения в Украине. Охарактеризованы основания гражданской, административной и уголовной ответственности за правонарушения в сфере здравоохранения в Украине. Путём анализа статистических данных привлечения к юридической ответственности медицинских и фармацевтических работников в Украине в 2013–2017 годы установлено, что дела, в которых они выступают как субъекты правонарушений, по степени сложности признаются наиболее сложными, поскольку требуют выяснения специальных вопросов медицинского характера.

Ключевые слова: ответственность, юридическая ответственность в сфере здравоохранения, правонарушения, здравоохранение, медицинский работник, фармацевтический работник.

KNYSH S. V. LEGAL LIABILITY FOR OFFENSES IN THE HEALTH CARE SPHERE IN UKRAINE

The author of the article has studied the basics of legal liability for the commission of offenses in the sphere of health care in Ukraine.

The author using the comparative and legal method has accomplished characteristics of legal principles of civil, administrative and criminal liability for health-related offenses in Ukraine.

The author has indicated on the existence of three forms of civil legal relations, which may arise in case of a patient's claimant appeal in regard to a health care institution, namely: 1) between a physician and a patient; 2) between the health care institution and a patient; 3) between a physician and the health care institution. It has been noted that the overwhelming majority of claims brought by patients to health care institutions are claims for the compensation for material and non-pecuniary damage caused by decline caused by inadequate quality of medical care.

It has been found out that administrative liability for health-related offenses in Ukraine occurs, if these violations in their nature are not entrusted of criminal liability in accordance with the law. Criminal liability is the most severe form of legal liability of medical employees and pharmacists for offenses committed by them in the course of their professional activities.

The author has offered to conditionally divide the crimes committed by medical employees in regard to the exercise of their professional activities, into: crimes against the life and health of a person (a patient); crimes against the rights of a person (a patient); crimes in the field of economic activity on medical practice; crimes in the sphere of drugs, psychotropic substances, their analogues or precursors trafficking; other crimes committed by medical professionals in regard to their professional activities.

The author has studied the statistics of bringing medical employees and pharmacists in Ukraine to legal liability during 2013-2017. The author has supported the opinion that cases, where medical employees and pharmacists are the subjects, are admitted the most complex according to the degree of difficulty, because they need to find out special issues of medical nature. Most cases of bringing medical employees and pharmacists to legal liability are unjustified or inadequate.

The author has defined studying the issue of modernizing public health management in the context of European integration as the perspective direction of further scientific research.

Keywords: *liability, legal liability in the sphere of medical care, offenses, health care, a medical employee, a pharmacist.*